

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «АНДРИЧ У ПЕРЕКЛАДІ»

У цьому році виповнюється 60 років від тієї значної дати, коли Іво Андричу було присуджено Нобелівську премію у галузі літератури. Цієї відзнакою високо оцінено, як зазначалося у дипломі Шведської академії, «епічну силу», що її втілив письменник у своїй творчості, яка постійно привертає увагу читачів та перекладачів. Твори Андрича перекладено багатьма мовами світу, продовжують перекладати його і сьогодні. Відтак цілком природно, що на відзначення 60-ї річниці присудження Андричу Нобелівської премії Інститут Андрича у Белграді (Сербія) 24–26 вересня 2021 року провів міжнародну міждисциплінарну онлайн конференцію, обравши темою «Андрич у перекладі».

Конференція відкрилася презентацією монографії Мілоша Оуки (Німеччина) «Від магії до подвигу: Іво Андрич німецькою мовою», в якій автор представив рецепцію творчості визначного сербського письменника у німецькомовному середовищі. Цю тему продовжив, виступаючи на пленарному засіданні, Роберт Ходел (Гамбург, Німеччина) у доповіді «Мовно-національні відмінності у перекладах Андрича». Доповідач зупинився на аналізі перекладу німецькою мовою етно-релігійних ознак Андричового тексту, зазначивши дистанціювання та відчутну авторизацію перекладача в сучасних німецькомовних перекладах задля «політичної коректності» (заміна етнізмів «цигани», «волохи» на «роми», «румуни», «фрау» замість «жінка» тощо), що веде до втрати оригінальної та епічно забарвленої письменницької нарації.

На першій секції було виголошено чотири літературознавчі доповіді. Із доповіддю «Зустріч оригіналу та перекладу:

оповідання Андрича у німецькій культурі» виступила Милена Владич-Йованов (Белград, Сербія), зупинившись як на перекладах художніх творів письменника, так і на його власних поглядах на перекладацьку діяльність, представлених у збірці ese «Художник і його твір».

У доповіді Персиди Лазаревич Ди Джакомо (Пескара, Італія) «Перекласти Андричевий «третій світ» італійською» було розглянуто роль дескриптивного контексту та діалогів персонажів як медіаторів тексту у двох різночасових перекладах італійською мовою (1961 р. та 2001 р.) роману І. Андрича «Травницька хроніка».

У доповіді Оксани Микитенко (Київ, Україна) «Іво Андрич і Україна – діалог культур» йшлося про рецепцію творчості письменника в Україні, починаючи від перших перекладів 1956 року. Зупинившись на мовних особливостях українського перекладу історичного роману «Міст на Дрині», доповідачка зазначила концептуальну відповідність фольклорної стихії, зокрема епічної нарації сербської мови, українській літературній традиції.

Доповідь Анджелки Пейович (Белград, Сербія) «Антропоніми і топоніми в іспанських перекладах роману Іво Андрича «Міст на Дрині» мала контрактивний та дескриптивний характер і була присвячена співставному текстологічному аналізу двох різночасових перекладів, зроблених різними перекладачами у різних видавництвах. Аналіз дозволив зробити висновок про відчутне втручання перекладача у текст оригіналу (напр., «Львів» перекладено як «Лемберг»).

Засідання другої – мовознавчої – секції відбулися наступного дня, також у пленарному режимі. Було заслухано три доповіді. Драгана Керкез (Белград, Сербія) зупинилася на розгляді фразеологізмів із компонентом «пам'ять» у російськомовних перекладах Андрича. Про характерні особливості передачі часу дієслів у перекладах творів письменника фран-

цюзькою мовою (на матеріалі перекладів оповідань Андрича «Єлена, жінка, якої немає», «Слон візира» та «Розмова з Гойом») йшлося у виступі Тетяни Самарджії (Белград, Сербія). Тамара Йованович-Стратієв (Гамбург, Німеччина) звернулася до порівняльного аналізу просторових визначень оригіналу та німецькомовного перекладу у романах-хроніках І. Андрича «Міст на Дрині» та «Травницька хроніка», зауваживши значення адекватного перекладу турцизмів задля збереження семантичної та стилістичної еквівалентності твору.

Підсумовуючи цікаву і змістовну розмову фахівців різних спеціальностей, котрих об'єднало Слово письменника, організатор і головуюча на засіданнях, керівник Інституту Андрича проф. др. Александра Вранеш (Белград, Сербія) підкреслила важливість як теоретичного, так і практичного міжнародного наукового досвіду, зазначивши перспективу перекладів творів Андрича також мовою есперанто. Доповіді, що було виголошено, будуть представлені на сайті Інституту Андрича та опубліковані у збірнику матеріалів конференції.